

Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR

1

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Seminár : Zodpovednosť pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Prednáška: Trestnoprávna zodpovednosť vyplývajúca z poskytovania zdravotnej starostlivosti – súvisiace trestné činy.
Korupcia zdravotníckych pracovníkov.

Autor prednášky: JUDr. Ján Hrivnák
prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej
prokuratúry Slovenskej republiky

Pezinok 31. mája 2018

2

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Ústava Slovenskej republiky, zák. č. 460/1992 Zb.

čl. 40

Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

3

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Základné právne normy.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov.

Zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z.z. - Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

4

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **zdravotnou starostlivosťou** je súbor pracovných činností, ktoré vykonávajú zdravotní pracovníci, vrátane poskytovania liekov, zdravotných pomôcok, dietetických potravín s cieľom predĺženia života fyzickej osoby, ale zároveň aj zvýšenia kvality jej života.

5

Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR

Citácia časti z Hippokratovej prísahy

„Spôsob svojho života zasväťím podľa vlastných síl a svedomia úžitku chorých a budem ich ochraňovať pred každou krivdou a bezprávím.“

6

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Princíp lege artis medicinae,
medicínsky úkon vykonávaný odborne praxou overený a
osvedčený v súlade s aktuálnymi vedeckými poznatkami.

Princíp non lege artis medicinae,
medicínsky úkon vykonávaný nesprávne, chybné a
protiprávny postup zakladá právnu zodpovednosť

7

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Trestnoprávna zodpovednosť,

sa rozumie ako povinnosť strpieť za trestný čin určité
sankcie stanovené Trestným zákonom v rámci
trestnoprávneho pomeru, ktorý vznikne spáchaním
daného trestného činu medzi páchatelom trestného činu
a štátom.

8

Život a zdravie

sú hodnoty, ktoré sú chránené absolútne voči každému protiprávnemu zásahu či útoku.

Trestný zákon chráni život a zdravie a z hľadiska hierarchie chránených záujmov majú tieto hodnoty najvyššie postavenie. Trestné činy proti životu a zdraviu sú zakotvené v I. hlave osobitnej časti Trestného zákona v § 144 až 178.

§ 123 Trestného zákona - ujma na zdraví

- 1) Ujmou na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie akékoľvek poškodenie zdravia iného.
- 2) Ublížením na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie také poškodenie zdravia iného, ktoré si objektívne vyžiadalo lekárske vyšetrenie, ošetrovanie alebo liečenie, počas ktorého bol nie iba na krátky čas sťažený obvyklý spôsob života poškodeného.

§ 123 Trestného zákona – ujma na zdraví

3) Ťažkou ujmovou na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie len vážna porucha zdravia alebo vážne ochorenie, ktorou je zmrzačenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochromenie údu, stratu alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva, poškodenie dôležitého orgánu, zohyzdenie, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, mučivé útraty, porucha zdravia trvajúci dlhší čas.

§ 124 Trestného zákona – škoda

1) Škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

**Predpoklady vzniku právnej zodpovednosti
zdravotníckeho pracovníka**

- 1) Protiprávny úkon – konanie či zanedbanie musí byť v rozpore s povinnosťami zdravotníckeho pracovníka.
- 2) Škodlivý následok, škoda – porušenie alebo ohrozenie zákonom alebo iným právnym predpisov chránených hodnôt.
- 3) Príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a škodlivým následkom musí byť vzťah príčiny a následku.
- 4) Zavinenie – ku konaniu alebo zanedbaniu musí dôjsť zavinením, či už pôjde o úmysel (priamy, nepriamy) alebo nedbanlivosť (vedomá, nevedomá).

§ 138 Trestného zákona – závažnejší spôsob konania

h) závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu porušením dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatel'ovho zamestnania, postavenia alebo funkcie alebo uloženému podľa zákona.

Za dôležitú povinnosť možno považovať povinnosť, ktorej porušenie v značnej miere zvyšuje nebezpečenstvo pre ľudský život a zdravie.

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Trestné činy súvisiace s poskytovaním medicínskych úkonov

- § 144 – úkladná vražda
- § 145 – vražda
- § 147 – zabitie, § 148 – zabitie
- § 149 – usmrtenie
- § 150 , § 151 - nedovolené prerušenie tehotenstva
- § 154 – účasť na samovražde
- § 155 až § 158 - ublíženie na zdraví
- § 159, § 160 – neoprávnené odoberanie orgánov, tkanív a buniek a nezákonná sterilizácia
- § 161 – neoprávnený experiment na človeku a klonovanie ľudskej bytosti
- § 162 – poškodenie zdravia (pacienta)

15

Justičná akadémia Slovenskej republiky

- § 170 – ohrozovanie zdravia nepovolenými liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami
- § 177 – neposkytnutie pomoci

- § 329 – prijímanie úplatku
- § 333 – podplácanie
- § 347 – nepravdivý znalecký posudok
- § 374 – neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi
- § 375 – poškodzovanie cudzích práv
- § 377 – porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy

16

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Kazuistika

Prípád „Michal“

V roku 2009 49. ročná lekárka v Trenčianskom kraji počas výkonu služby na detskej ambulancii v čase o 14:04 h a následne o 18:30 h pri vyšetrení dieťaťa štvorročného chlapca Michala nebrala do úvahy priebeh jeho ochorenia, ktorý poukazoval na možnosť invazívneho bakteriálneho ochorenia, jeho stav podcenila, nevykonala všetky úkony pre správnu diagnostiku, nevyšetrila snímok hrudníka, neodporučila pacientovi hospitalizáciu a komplexné vyšetrenie s cieľenou útočnou liečbou, v dôsledku čoho došlo v nasledujúci deň o 08:30 h v mieste bydliska k úmrtiu pacienta a príčinou smrti bolo kardiorespiračné zlyhanie v dôsledku hnisavého zápalu pľúc a pohrudnice, pričom nebola poskytnutá zdravotná starostlivosť zo strany lekárky v súlade s § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti

17

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Kazuistika

Prípád „Anjel smrti“

V roku 2011 29. ročný zamestnanec nemocnice v Bratislavskom kraji v čase od 14:00 h do 15:50 h na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny vo funkcii sestry úmyselne usmrtil Ľuboslavu, ženu v dôchodkovom veku, a to tým spôsobom, že poškodenej v čase o 14:00 h, kedy mala tlak krvi 60/30 a pulz 150 za minútu podal intravenózne jednu ampulku EBRANTILU na zníženie tlaku a krátko pred smrťou poškodenej podal PROPOFOL, vediac, že jej spôsobí srdcové zlyhanie, na následky ktorého poškodená v uvedený deň o 15:55 h zomrela.

18

Kazuistika

Prípád „Dominik“

V roku 2015 46. ročný muž v Prešovskom kraji v mieste bydliska v čase od 15:00 h do 15:30 h odpojil od umelej pľúcnej ventilácie a odsávania 24. ročného syna Dominika, ktorý bol ťažko zdravotne postihnutý detskou mozgovou obrnou, bol ležiaci a imobilný a odkázaný na pomoc a starostlivosť iného a to tak, že mu z krku vytiahol kanilu a trubice vedúceho do dýchacieho a odsávacieho prístroja v dôsledku čoho zomrel na zadusenie pri znemožnení riadneho dýchania a nahromadením hlienu v dýchacích cestách.

Korupcia v zdravotníctve

Úplatok je definovaný ako vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok. Úplatok je neoprávnená výhoda, spočívajúca v priamom majetkovom prospechu, finančnom alebo materiálnom, môže ísť aj o výhodu iného druhu alebo protislužbu, ktorú dostáva podplácaný alebo s jeho súhlasom iná osoba.

Obstarávanie vecí všeobecného záujmu je činnosť, ktorá súvisí s plnením úloh, ktoré sa týkajú vecí všeobecného záujmu, teda nielen rozhodovania orgánov verejnej moci, ale aj inej činnosti pri uspokojovaní záujmov občanov a právnických osôb v oblasti materiálnych, sociálnych, kultúrnych a iných potrieb.

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Trestný zákon
ôsma hlava
Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach
Tretí diel
Korupcia

Prijímanie úplatku § 328, § 329, § 330, § 331

Podplácanie § 332, § 333, § 334, § 335

Nepriama korupcia § 336

Volebná korupcia § 336a

Športová korupcia § 336b

Súvisiace trestné činy: Zneužívanie právomoci verejného
činiteľa § 326

Machinácie pri verejnom obstarávaní
a verejnej dražbe § 266

21

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Prijímanie úplatku § 328 Trestného zákona

Odsek 1 – kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, potrestá sa odňatím slobody na 2 roky až 5 rokov.

Odsek 2 - odňatím slobody na 3 roky až 8 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Odsek 3 – odňatím slobody na 7 rokov až 12 rokov sa páchatel' potrestá ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

22

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Prijímanie úplatku § 329 Trestného zákona

Odsek 1 - kto v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, potrestá sa odňatím slobody na 3 roky až 8 rokov.

Odsek 2 - odňatím slobody na 5 rokov až 12 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako verejný činiteľ.

Odsek 3 – odňatím slobody na 10 rokov až 15 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo veľkom rozsahu.

23

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Podplácanie § 332 Trestného zákona

Odsek 1 - kto priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne úplatok alebo ho sľúbi inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na 3 roky.

Odsek 2 – odňatím slobody na 1 rok až 5 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Odsek 3 – odňatím slobody na 4 roky až 10 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

24

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Podplácanie § 333 Trestného zákona

Odsek 1 - kto inému v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na 6 mesiacov až 3 roky.

Odsek 2 – odňatím slobody na 2 roky až 5 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania
- b) voči verejnému činiteľovi

Odsek 3 – odňatím slobody na 5 rokov až 12 rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

25

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Nepriama korupcia § 336 Trestného zákona

Odsek 1 – kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, § 329, § 330 alebo § 331 alebo za to, že tak už urobil, potrestá sa odňatím slobody až na 3 roky.

Odsek 2 – kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému poskytne alebo sľúbi úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332 alebo § 333 alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na 2 roky.

26

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Metódy dokazovania korupcie

1. Historické dokazovanie - skutok sa stal a nebude pokračovať
Výsluchy svedkov, obvinených
Rekognície a konfrontácie
Domové prehliadky
Zaistenie vecí, účtov, oznámenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke
Zaistenie počítačových údajov
2. Proaktívne dokazovanie – skutok započal, monitoruje ho orgán činný v trestnom konaní a skutok by mal pokračovať
Okrem hore uvedených dôkazných prostriedkov sa používa sledovanie osôb a vecí
Vyhотовovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov
Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky
Agent

27

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Kazuistika

55-ročný prednosta kliniky fakultnej nemocnice s akademickou hodnosťou docent koncom roku 2005 v súvislosti s operáciou pacientky pod príslubom uprednostnenia zaradenia na operáciu a použitia kvalitnejšej protézovej náhrady si vyžiadal a prevzal od manžela pacientky Ing. S.A. v troch splátkach úplatok vo výške 60.000,-Sk.

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo dňa 16.11.2011 bol uznaný vinným z trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Trestného zákona účinného do 01.01.2006. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody na 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 roky, peňažný trest vo výmere 3000,-Eur a náhradný trest odňatia slobody 3 mesiace. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 31.05.2012 odvolanie obžalovaného zamietol. Rovnako NS SR zamietol aj podnet na dovolanie.

28

Justičná akadémia Slovenskej republiky

57-ročný prednosta Kliniky Fakultnej nemocnice s akademickou hodnosťou profesor v mesiacoch máj a jún v roku 2008 v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti pre pacienta prijal od družky pacienta E.L. v opakovaných splátkach úplatok vo výške 145.000,-Sk.

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica zo dňa 22.03.2011 bol po uzavretí predchádzajúcej dohody o vine a treste uznaný vinným zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody na 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 2 roky, peňažný trest vo výmere 1000,- Eur a náhradný trest odňatia slobody 2 mesiace. Po vyhlásení rozsudku sa vec stala právoplatnou.

29

Justičná akadémia Slovenskej republiky

Sumarizácia

Obidvaja páchatelia spájali poskytovanie liečebnej starostlivosti s korupciou.

- Skúseným lekárom korupcia akoby zväzovala ruky a potláčala ich erudovanosť.
- Podcenenie rizík súvisiacich s liečbou a vidina úplatku spôsobili, že v jednom prípade pacientka po operácii mala trvalé následky, ktoré sa nepodarilo odstrániť ani následnou operáciou a v druhom prípade pacient napriek poskytovanej liečbe zomrel.
- Následky, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutou liečbou spôsobili rozhodnutie u príbuzných pacientov oznámiť túto trestnú činnosť.
- V prípade priznania spáchania trestného činu bol páchatelovi poskytnutý benefit v podobe zníženia trestu a urýchléné súdne konanie prebiehalo bez neželanej medializácie.

30

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ